

KINNITATUD
Keskkonnaameti peadirektori asetäitja
19.12.2023
korraldusega nr 1-3/23/676

Valgjärve loodusala kaitsekorralduskava

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
1.1. Uuritus ja riiklik seire	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	7
KASUTATUD KIRJANDUS	8

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

KE – kaitse-eeskiri

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

KAUR – Keskkonnaagentuur

KKK – kaitsekorralduskava

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

EELIS – Eesti looduse infosüsteem

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

1. ALA ISELOOMUSTUS

Valgjärve loodusala on moodustatud Valgjärve kaitseks. Järv paikneb Otepää kõrgustiku idanõlval künklikus moreenmaastikus. Järves paikneb kolm saart: Pajusaar ja kaks Mustsaart. Aktiivseid meetmeid looduslal ei kavandata.

Loodusala nimi	Valgjärve loodusala (EE0080221)
Siseriikliku kaitstava ala nimi	Valgjärve mõisa metsapark (KLO1200102); Valgjärve tammed (3); Valgjärve tammed (2 puud) (KLO4000831)
Pindala	Valgjärve loodusala – 66,5 ha
Asukoht ja piirid	https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8950293
Kaitsekord	„Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskiri” https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023046?leiaKehtiv “ Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri“ https://www.riigiteataja.ee/akt/103032023006?leiaKehtiv
Koostaja nimi	Kadri Kasuk
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele. Valgjärve loodusala KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

1.1. Uuritus ja riiklik seire

Valgjärve looduslal ei ole viimastel kümnenditel inventuure teostatud, samuti pole vajadust uuteks inventuurideks.

Riiklik seire

Valgjärve on seiratud 2007., 2011. ja viimati 2017. aastal (seirejaam EELISes SJA2121000). Hüdrokeemilise seire järgi on Valgjärve näitajad head¹. Suurtaimede järgi on järve seisund hea². Järve üldhinnang on kõigi üksikute fütoplanktoni näitajate hinnangute keskmise alusel väga hea. Metazooplanktoni seisund hinnati kesiseks. Koondhinnang bentiliste ränivetikate näitajate põhjal on väga hea. Suurselgrootute hinnang on samuti väga hea. Kalastiku alusel arvatav koondhinnang (rsLAFIEE 0,72) on küll hea, kuid ökoloogilise kvaliteedi suhte väärtus (EQR³3,5 väärtusega 0,59) jäi napilt kesisele tasemele. Oluline on seirega jätkata.

¹ <https://kese.envir.ee/kese/downloadReportFile.action?fileUid=8770001&monitoringWorkUid=2777309>

² <https://kese.envir.ee/kese/downloadReportFile.action?fileUid=20599186&monitoringWorkUid=2777308>

³ EQR on arv vahemikus 0-1 ning valjendab tulemuse suurust protsentides võrreldes etalonväärtusega.

2. KAITSEVÄÄRTUSED JA KAITSE EESMÄRGID

Loodusalade looduskaitse väärtused on Euroopa Liidu Loodusdirektiivi I lisasse kantud kooslused ja liigid. Tabelis 2 ja 3 võetakse kokku Valgjärve loodusala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused kaitsekorralduskava perspektiivis.

Tabel 2. Valgjärve loodusala kaitseväärtuste koondtabel (kooslused)

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/ esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpinda- lasse / SDF-i (%) ⁸
Looduslikult rohkeoitelised järved (3150) KE – ei, LoA – jah, LoD – I	<ul style="list-style-type: none"> 65,5 ha / B 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 65,5 ha. 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaik pole nimetatud siseriiklikul tasandil kaitse-eesmärgiks. Otsesed survetegurid puuduvad. 	<ul style="list-style-type: none"> Kaitstava tüübi muutmine ja kaitse-eesmärgina loetlemine. 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaik on säilinud 65,5 ha ulatuses. 	Järv on osa kaitstavast pargist.	0,2/0,2

⁴ LKS – kaitsekategooria looduskaitse eesmärgi alusel;
KE (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk;
LoD – loodusdirektiivi lisa number;
LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk;
LiA (jah/ei) – on või ei ole linnuala kaitse-eesmärk;
LiD – linnudirektiivi lisa number.

⁵ Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne

⁶ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁷ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

⁸ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>)

3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 3) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millela kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvliid, külustustaristu).

Tabel 3. Vajalikud tegevused aastaks 2033.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Väikejärvede seire	65,5	Seire	KAUR	I	Vastavalt seirekavale
Kavad, eeskirjad						
2	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	2032
3	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	2032
4	Kaitsekorra ja kaitse-eesmärkide muutmine		Kaitsekorra muutmine	KeA	I	2027

KASUTATUD KIRJANDUS

KESE. Kasutamise kuupäev: 07.11.2023, allikas:
<https://kese.envir.ee/kese/welcome.action>

Keskkonnaportaal, 2022. Kasutamise kuupäev: 07.11.2023, allikas:
<https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8950293>

Natura Standardandmebaas. Kasutamise kuupäev: 07.11.2023, allikas:
<https://natura2000.eea.europa.eu/>

Riigikantselei. Riigi Teataja. Kasutamise kuupäev: 07.11.2023, allikas:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023046?leiaKehtiv> ja
<https://www.riigiteataja.ee/akt/103032023006?leiaKehtiv>